

AANGIFTE DOEN

Inhoud Toelichting op het doen van aangifte en ELA (Eenduidige Landelijke Afspraken)

1 INLEIDING

Na een melding van een incident in het Gemeentelijk Incidenten Registratiesysteem (GIR) volgt altijd een reactie. Dit kan een interne reactie zijn, bijvoorbeeld een incidentgesprek, een waarschuwing of sanctie van de gemeente tegen de veroorzaker of het treffen van voorzorgsmaatregelen bij noodzakelijk contact met de burger.

Maar de GIR-registratie kan ook leiden tot een melding dan wel aangifte bij de politie en verdere justitiële actie, zoals vervolging van de veroorzaker van het incident, en een procedure tot het verhalen van schade.

Veel agressie- en geweldincidenten worden niet bij de politie gemeld. Dit komt deels door onwetendheid over de mogelijkheden, en deels door onterechte beeldvorming over de effecten van aangifte doen. Verhalen over bedreiging met represailles of feitelijke represailles, vormen een drempel. In dergelijke gevallen moet de politie direct kunnen optreden. En om adequate maatregelen te kunnen treffen, is juist het doen van aangifte noodzakelijk.

Het is van groot belang dat slachtoffers van geweld aangifte (laten) doen. Om dat te stimuleren zijn met de politie werkafspraken gemaakt, die o.a. zijn samengevat in de Eenduidige Landelijke Afspraken (ELA), waarover later meer. Onderdeel van de afspraken is dat een werkgever altijd aangifte kan doen voor een van zijn medewerkers.

Voor een efficiënte werkwijze en een goede communicatie moet duidelijk zijn wanneer en van welke incidenten een melding dan wel aangifte wordt gedaan bij de politie. Er moeten afspraken gemaakt worden over de manier waarop er contact plaatsvindt tussen het politieapparaat en de gemeentelijke organisatie.

In dit document komt het doen van aangifte aan bod; hoe gaat het in zijn werk, wat komt erbij kijken, wat is het vervolg?

Vervolgens wordt er aandacht besteed aan de afspraken die er voor het OM en de politie gemaakt zijn over het omgaan met agressie en geweld tegen functionarissen met een publieke taak: de Eenduidige Landelijke Afspraken (ELA).

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken heeft een werkinstructie opgesteld voor het doen van aangifte of melding.

Zie daarvoor: www.agressievrijwerk.nl - Handreiking Aangifte doen bij de politie.

2 AANGIFTE DOEN

2.1 Het contact tussen de gemeentelijke organisaties en de politie

De organisatie wijst één functionaris aan, die fungeert als contactpersoon voor de politie. Dit kan de coördinator agressie en geweld zijn. Ook de politie zal op regio- of wijkteamniveau een contactpersoon aanwijzen, die op het gebied van agressie- en geweldsincidenten aanspreekpunt is voor de organisatie. Deze contactpersoon heeft informatie over de specifieke afspraken die er bestaan tussen politie, justitie en gemeente. Hij of zij is ook aanspreekpunt voor het maken van specifieke afspraken tussen de organisatie en het wijkbureau. Bijvoorbeeld over assistentie of ondersteuning van de politie ter voorkoming van of ter ondersteuning bij agressie- en geweldsincidenten.

2.2 Wanneer aangifte of melding bij de politie?

Indien u vermoedt dat er een strafbaar feit is gepleegd, kunt u altijd aangifte doen.

In de praktijk hanteert de politie als regel dat een incident 'aangiftewaardig' moet zijn. Dat wil zeggen: er moet een redelijk vermoeden van schuld zijn aan een overtreding van de wet (Wetboek van Strafrecht, hierna WvSr). De politie kan daarover advies geven. In het GIR is daarnaast een overzicht opgenomen van strafbare feiten. Ook dit overzicht kan helpen bij het bepalen of een incident aangiftewaardig is. Het betreffende overzicht is opgenomen in de bijlage.

Eventuele schade en het feit dat vergoeding hiervan gewenst is, worden tevens in de aangifte opgenomen.

NB: De politie is verplicht iedere aangifte van een strafbaar feit op te nemen. Echter, wanneer een agent van mening is dat er geen sprake is van een strafbaar feit, kan hij of zij u mededelen dat het incident 'niet aangiftewaardig' is.

U kunt in dit geval de agent vragen dit voor te leggen aan de hulpofficier van justitie. U kunt ook contact opnemen met de functionaris die binnen uw organisatie fungeert als contactpersoon voor de politie.

Strafbaar feit

Een strafbaar feit is een handeling of gedraging waarbij iemand de wet overtreedt. Het hoeft dus niet altijd een actieve handeling te zijn, zoals diefstal. Ook het nalaten van iets kan strafbaar zijn (gedraging). Bijvoorbeeld het nalaten van hulp aan iemand die in levensgevaar verkeert.

Bij een strafbaar feit gaat het altijd om een verdachte, een mens. De verdachte wordt pas dader genoemd als hij veroordeeld is.

Deze verdachte is pas strafbaar als aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- zijn gedragingen zijn precies in overeenstemming met de omschrijving in de wet van het strafbare feit;
- de gedragingen aan zijn schuld te wijten zijn;
- zijn handelen in strijd is met het recht van een ander (wederrechtelijk);
- het feit hem kan worden toegerekend.

Melding

U kunt de politie vragen van het incident een melding op te nemen. Een melding is een mutatie in het politieregister. Er wordt geen verdere actie ondernomen.

Een melding is om drie redenen toch van belang:

- 1) In de cijfermatige rapportages van de politie wordt het aantal meldingen van incidenten vermeld. De omvang van het probleem wordt hiermee duidelijker.
- 2) Meerdere meldingen in het politieregister over een en dezelfde persoon kunnen bijeen aangifte de strafrechtelijke procedure ondersteunen.
- 3) Landelijk is afgesproken dat de politie meldingen van ongewenst, maar niet-strafbaar gedrag registreert. Op deze manier kunnen 'probleemklanten' of 'probleemlocaties' in kaart worden gebracht.

2.3 Wie doet aangifte?

Vaak doet het slachtoffer zelf aangifte van het strafbare feit waarvan hij of zij meent slachtoffer te zijn geworden. Hij of zij kan immers het beste zelf vertellen wat hem of haar precies is overkomen. Het slachtoffer kiest domicilie op het adres van de werkgever. Doet een slachtoffer zelf aangifte, dan verdient het aanbeveling dat een leidinggevende of een daartoe aangewezen functionaris het slachtoffer begeleidt en bijstaat.

Aangifte namens de werknemer

De werkgever kan aangifte doen namens het slachtoffer. In dat geval blijft het slachtoffer als getuige in beeld, en kan hij of zij in die hoedanigheid ook door de politie of rechter worden gehoord.

Wanneer de werkgever aangifte doet van een VPT-zaak, overlegt deze een schriftelijke en ondertekende verklaring van de werknemer met een beschrijving van het voorval. De verklaring bevat het adres van de werkgever, en de voor- en de achternaam van de medewerker. De medewerker hoeft voor deze aangifte niet mee te komen.

Aangifte voor vernieling en lokaalvredebreuk

Wanneer de veroorzaker van het incident vernielingen heeft aangericht, kan de organisatie zelf aangifte doen (artikel 350 WvSr). Zowel de medewerker als de werkgever/organisatie kan dus aangifte doen.

Wanneer een overlast gevend persoon of iemand met een pandverbod weigert te vertrekken, kan de organisatie ook aangifte doen van lokaalvredebreuk (artikel 139 WvSr): *'het wederrechtelijk binnendringen in een voor de openbare dienst bestemd lokaal, of, wederrechtelijk aldaar vertoevende, zich niet aanstonds verwijderen op de vordering van bevoegde ambtenaar'*.

2.4 De (voorbereiding op de) aangifte

Afspraak maken

Na een incident wordt op zo kort mogelijke termijn (in beginsel binnen twee werkdagen) aangifte gedaan. Daartoe wordt een afspraak gemaakt in de (digitale) aangifte-agenda via telefoonnummer 0900-8844. Soms zal het mogelijk zijn elektronisch of telefonisch aangifte te doen. Bijvoorbeeld bij kleine misdrijven waarbij het niet waarschijnlijk is dat de veroorzaker van het incident kan worden opgespoord, maar waarbij wel een proces-verbaal nodig is, bijvoorbeeld voor de verzekering.

De betrokkene kan bij de politie aangeven of hij aangifte wil doen bij een mannelijke of bij een vrouwelijke agent.

Belangrijke gegevens en informatie

Bij de afspraak met de vaste contactpersoon van de politie is het belangrijk alle relevante gegevens en informatie bij de hand te hebben.

Verzamel vooraf zo veel mogelijk feiten (en bewijsmateriaal).

De informatie die de politie nodig heeft voor een succesvolle vervolging is globaal weer te geven in 7 W's:

1. Wie kan in verband worden gebracht met het misdrijf? (slachtoffer, getuige, verdachte, enzovoort)
2. Wat is er precies gebeurd?
3. Waar is het misdrijf gepleegd en waar zijn eventuele sporen achtergebleven?
4. Waarmee is het misdrijf gepleegd? (van welke voorwerpen of middelen is gebruikgemaakt)
5. Op welke wijze heeft het misdrijf plaatsgevonden?
6. Wanneer heeft het misdrijf plaatsgevonden en wanneer hebben andere relevante feiten plaatsgevonden?
7. Waarom is het misdrijf gepleegd?

Vermeld zo veel mogelijk de gevolgen van het delict voor het slachtoffer en/of de organisatie. Als binnen het GIR gewerkt wordt met het Politie Informatie Formulier (PIF) kunnen bovenstaande vragen concreet en voldoende gedetailleerd worden beantwoord. Het PIF standaardiseert alle vragen en antwoorden die zich voordoen bij een aangifte. Hierdoor neemt de kans toe dat een 'aangiftewaardige' aangifte tot stand komt.

Vermeld bij het doen van aangifte altijd dat het om een aangifte in relatie tot VPT gaat

2.5 Wat gebeurt er na de melding of aangifte?

Ter afronding van de aangifte zijn twee identieke originele exemplaren beschikbaar. Beide worden door de aangever en de verbalisant ondertekend. Eén exemplaar is voor de politie, en de tweede is voor de aangever. De politie verstrekt geen kopie. Het verdient daarom aanbeveling een of meer kopie(ën) te maken van de aangifte. In geval van schade of vernieling is dat voor de verzekeringsmaatschappij of de gemeente van belang. Op de aangifte staat het nummer van het proces-verbaal vermeld. Dit nummer kan worden gekoppeld aan het PIF in GIR.

Een slachtoffer heeft recht op informatie. In de aangifte kan aangegeven worden dat een medewerker op de hoogte gehouden wil worden van het verloop van het strafproces. De politie informeert betrokkenen dan bijvoorbeeld over de aanhouding van de verdachte, en of het dossier naar het Openbaar Ministerie (OM) wordt gestuurd of dat de zaak niet verder wordt onderzocht. Als een zaak naar het OM is gestuurd worden betrokkenen door medewerkers van het slachtofferloket geïnformeerd over de voortgang.

Het slachtofferloket is een samenwerkingsverband van politie, Slachtofferhulp Nederland en het OM ([www.slachtofferloket](http://www.slachtofferloket.nl)).

Afspraken over de aangifte:

- De werkgever bewaart de aangifte. De betrokkene ontvangt een kopie van de aangifte.
- Controleer of het incident in het GIR is gemeld.
- Stel vast of de betrokkene extra veiligheidsrisico's loopt doordat aangifte is gedaan.
- Benoem een vaste contactpersoon in de organisatie, die te benaderen is bij onduidelijkheden of vragen.
- De werkgever kan te allen tijde (na informatie te hebben ingewonnen) aan de betrokkene aangeven wat de status (voortgang) is van de aangifte. De leidinggevende of de daarvoor aangewezen functionaris kan de status persoonlijk aan de melder / het slachtoffer meedelen of kan via het GIR de informatie verstrekken.

2.6 De rol van het OM (de eventuele rechtszaak)

Wanneer het politieonderzoek klaar is, bepaalt de officier van justitie hoe de zaak verder gaat. Hij kan het volgende besluiten:

- Niet vervolgen
De officier van justitie besluit de zaak te seponeren. Bijvoorbeeld omdat de politie niet voldoende wettelijk bewijs heeft kunnen verzamelen. De officier kan ook seponeren onder voorwaarden. Een van die voorwaarden is bijvoorbeeld het betalen van de geleden schade.
- Een transactie of strafbeschikking
De officier van justitie kan besluiten de zaak zelf af te handelen. Hij of zij biedt de verdachte een transactie aan of legt zelf een straf (strafbeschikking) op. Werkt de verdachte niet mee of gaat hij niet akkoord, dan bepaalt de rechter uiteindelijk de straf.
- Vervolgen
De officier van justitie kan ook direct besluiten de zaak voor te leggen aan de rechter. Hij of zij doet dit door de verdachte een dagvaarding uit te reiken.
De officier van justitie kan een straf eisen. Dit kan een geldstraf, een taakstraf, een gevangenisstraf of een combinatie daarvan zijn. Daarnaast kan de officier een schadevergoedingsmaatregel vorderen. De hoogte van de straf wordt bepaald door de ernst van het feit, de omstandigheden waarin de verdachte het delict pleegde, en door de persoonlijkheid van de verdachte. Factoren als opzet, herhaling van strafbaar gedrag (recidive), mate van geweld, persoonlijke omstandigheden of voorbedachte rade spelen daarbij een belangrijke rol.

Ten aanzien van agressie- en geweldsdelicten tegen medewerkers met een publieke taak is de afspraak dat de officier van justitie in principe de strafeis met 200 procent verhoogt.

2.7 Wat als de betrokkene zelf wordt aangeklaagd?

De werkgever zorgt voor juridisch(e) advies of bijstand als de betrokkene wordt aangeklaagd voor handelingen die een direct gevolg zijn van de uitoefening van zijn functie.

Uitgangspunt is dat de betrokkene de wet niet heeft overtreden, en zich steeds aan de beleidsrichtlijnen en werkinstructies van de gemeente heeft gehouden. Daarbij moet goed rekening gehouden worden met de situatie waarin het incident heeft plaatsgevonden. Het kan zijn dat de medewerker uit zelfverdediging of in de stress van het moment heeft gehandeld. Dit moet meegenomen worden in het besluit tot het geven van juridische bijstand.

3 EENDUIDIGE LANDELIJKE AFSPRAKEN (ELA) BIJ AGRESSIE EN GEWELD TEGEN FUNCTIONARISSEN MET EEN PUBLIEKE TAAK

In het programma Veilige Publieke Taak zijn eenduidige landelijke afspraken voor politie en OM gerealiseerd.

Uitgangspunten:

1. Er wordt door politie en het OM hoge prioriteit gegeven aan de opsporing en vervolging van agressie en geweld tegen functionarissen met een publieke taak.
2. Er is aandacht voor de kwaliteit van onderzoeken en processen-verbaal.
3. Lik op stuk wordt zo veel mogelijk toegepast: (super)snelrecht of 'Aanhouden en Uitreiken' (AU-procedure).
4. Schade wordt zo veel mogelijk op de dader verhaald.
5. Slachtoffers en de werkgever worden optimaal geïnformeerd over hun positie en mogelijkheden in het strafproces en de strafrechtelijke afhandeling van de zaak.
6. Actief communicatiebeleid (uitdragen van successen) is onderdeel van deze aanpak.

Ketenafspraken politie en OM:

- Agressie en geweld tegen functionarissen met een publieke taak wordt door politie en OM op een eenduidige manier geregistreerd (VPT-code).
- De regionale eenheden van de politie en parketten stellen een contactfunctionaris aan die verantwoordelijk is voor de uitvoering van afspraken over dit onderwerp (kwaliteit, proces en communicatie).

Opsporingsafpraak

Een aangifte van een strafbaar feit wordt altijd opgenomen. Bij twijfel over strafbaarheid van het feit wordt contact gelegd met het OM. Indien geen sprake is van een strafbaar feit wordt met het oog op dossiervorming altijd een mutatie of melding gemaakt.

De 'Eenduidige Landelijke Afspraken' zijn als pdf te downloaden:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/convenanten/2007/10/01/eenduidige-landelijke-afspraken-ela>

VORMEN VAN AGRESSIEF GEDRAG EN STRAFBAARHEID

Mondeling, en/of per telefoon geuit, of via brief, sociale media

(Non)Verbale Agressie	Strafbaar?	Wanneer?	Welke Feiten?
Beledigen	Ja	Indien: <ul style="list-style-type: none"> • openbaar mondeling • bij geschrift/afbeelding • in tegenwoordigheid slachtoffer mondeling of door feitelijkheden • door toe/aangeboden geschrift/afbeelding 	Artikelen 266/267 sr (belediging)
Schelden / schreeuwen	Onder omstandigheden	Als het een belediging of bedreiging betreft	Artikelen 266/267 en 285 sr
Vernederen	Onder omstandigheden	Als het een belediging betreft	Artikelen 266/267 sr
Aantasten goede naam of eer / smaad	Onder omstandigheden	Als het een belediging betreft	Artikel 261 sr
Treiteren / pesten	Onder omstandigheden	Als het een belediging betreft	Artikelen 266/267 sr
Discriminatie naar sekse	Onder omstandigheden	Indien beledigend	Artikelen 266/267 sr
Discriminatie naar huidskleur	Ja	Indien beledigend	Artikel 137c sr
Discriminatie naar geloofsovertuiging	Ja	Indien beledigend	Artikel 137c sr, Eventueel artikel 147 sr
Discriminatie naar seksuele geaardheid of voorkeur	Ja	Indien beledigend	Artikel 137c sr
Discriminatie naar leeftijd	Onder omstandigheden	Indien beledigend	Artikelen 266/267 sr

Persoonlijke bedreiging	Strafbaar?	Wanneer?	Welke Feiten?
Bedreigen (of dreigbrief)	Ja	<p>Indien gedreigd / gepoogd wordt met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • openlijk geweld (geweld in de openbaarheid door 2 personen of meer) • enig misdrijf waardoor de algemene veiligheid van personen en/of goederen of de verlening van diensten kan ontstaan • verkrachting • feitelijk aanranding van de eerbaarheid • enig misdrijf tegen het leven gericht • gijzeling • zware mishandeling • brandstichting • terrorisme 	Artikel 285 sr (bedreiging)
Stalken	Ja	Indien het wederrechtelijk en stelselmatig gebeurt en de persoonlijke levenssfeer in het geding is. Heeft het oogmerk om die werknemer bang te maken, wat van werknemer gedaan te krijgen of die werknemer te beletten iets te doen.	Artikel 285 b sr (belaging, stalking), eventueel Artikel 179 sr (ambtswang)
Dwingend gedrag / bemoeilijken onmogelijk maken / chanteren	Onder omstandigheden	Indien het leidt tot dwang om een ambtshandeling door een <i>ambtenaar</i> uit te voeren of juist na te laten.	Artikel 179 sr Artikel 284 sr (dwang) Artikel 137 sr (afpersing) Artikel 318 sr (afdreiging)
Seksuele chantage	Onder omstandigheden	Indien bedreigend met bijvoorbeeld verkrachting i.g.v. verkrachting i.g.v. ontuchtige handelingen	Artikel 285 sr Artikel 242 sr Artikel 246 sr
Lokaalvredebreuk	Ja	Ongeoorloofd aanwezig zijn na verzoek (3 maal) daartoe.	Artikel 138 sr

Fysiek Geweld	Strafbaar?	Wanneer?	Welke Feiten?
Duwen, trekken, vastgrijpen	Onder omstandigheden	Als het gedrag pijn doet of letsel teweeg bracht. Als het gebeurt om aangever bang te maken.	Artikel 300 sr (mishandeling) Artikel 285 sr
Slaan	Ja	Mits het pijn doet of letsel teweeg brengt.	Artikel 300 sr
Schoppen	Ja	Mits het pijn doet of letsel teweeg brengt.	Artikel 300 sr
Spugen	Ja	Mits gericht wordt gespuugd.	Artikelen 266/267 sr
Verwonden	Ja	Mits het opzettelijk gebeurt.	Artikel 300 sr
Fysiek hinderen (bv de weg versperren)	Onder omstandigheden	Indien het verzet tegen een (actieve) ambtsverrichting betreft. (wederspanning) In geval van niet weggaan ondanks vordering daartoe (3X)	Artikel 180 sr (wederspanning) Evt de plaatselijke verordeningen Artikel 138 sr (lokaal/huisvredebreuk)
Gooien met voorwerpen (bijvoorbeeld meubilair of stenen)	Onder omstandigheden	Indien gericht tegen slachtoffer, evt bedreiging of poging zware mishandeling/ doodslag. Als door het gooien een ambtsverrichting wordt afgedwongen kan dit ambtswang opleveren. Bij verstoring openbare orde of openlijk geweld.	Artikel 285 sr (bedreiging) Artikel 302, 287 jo 45 sr Artikel 179 sr Artikel 141 sr
Vernielen of beschadigen van voorwerpen	Ja	Gewone voorwerpen Indien het om water- of gas- of rioolwerken oid betreft of Indien elektriciteitswerken I.g.v. brandstichting I.g.v. telecommunicatie-werken I.g.v. werken tbv openbaar verkeer i.g.v een gebouw	Art 350 sr (vernietiging) Art 161 sr Art 161 bis ev Art 157-159 sr Art 161 omstandigh. Art 162-163/ 166-169 sr Art 170-171 sr
Diefstal eigendom	Ja	Aantoonbaar	Art 310 sr ev
Aanranding, betasting, knijpen ed	Ja	Indien het ontuchtige handelingen betreft	Art 246 sr
Verkrachting	Ja	Seksueel binnendringen van het lichaam	Art 242 sr
Wapengebruik	Ja	Slag-, stoot- en vuurwapen en peperspray	Wet Wapens en Munitie